

Talousarvion 2023 täytäntöönpano-ohjeet

Khall 16.01.2023 § 12
538/02.02.00/2022

Valmistelija

Valmistelu ja lisätiedot: Talouspäällikkö Lauri Ämmälä puh. 044 422 4059

Valtuusto hyväksyi vuoden 2023 talousarvion kokouksessaan 14.11.2022 § 62. Kunnanhallitus päätti panna valtuuston talousarviopäätöksen täytäntöön 12.12.2022 kokouksessa. Yleisen täytäntöönpanopäätöksen lisäksi kunnanhallitus antaa palvelualueille alla olevat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

1) Käyttösuunnitelmat

Lautakuntien tulee alkuvuodesta vahvistaa määrärahojen yksityiskohtaisempaa käyttöä ja toiminnan tavoitteiden seurantaan koskevat käyttösuunnitelmat. Valtuuston myöntämät tulo- ja menomäärärahat tulee kohdentaa tarkemmin vastuualueille ja kustannuspaikkatasoille. Lautakunta nimeää kustannuspaikkakohtaiset vastuuhenkilöt/hyväksyjät. Vastuuhenkilöiden ensisijaisena tehtävänä on vastata ao. kustannuspaikan määrärahan riittävydestä. Vahvistetut käyttösuunnitelmat tulee toimittaa tiedoksi kunnanhallitukselle helmikuun 2023 loppuun mennessä.

Alustavan arvion mukaan vuoden 2022 tilinpäätös tulee olemaan ylijäämäinen. Kunnan omien toimien lisäksi valtion kuntataloutta vahvistavat toimet ovat tukeneet positiiviseen tulokseen pääsyä. Tukitoimet ovat kuitenkin väliaikaisia ja kunnan taseessa oli vuoden 2021 lopulla 6,5 miljoonaa ylijäämää. Valtioneuvosto on korvannut kunnille koronasta johtuvat välittömät kustannukset.

Vuosi 2023 on poikkeuksellinen ja osin myös uuden alku, sillä 1.1.2023 voimaan astuneen hyvinvointialue uudistuksen seurauksena sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotantovastuu siirtyi kunnilta 21 hyvinvointialueelle. Uudistuksen myötä kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia leikattiin 12,64 %-yksikköä, näin Euran vuoden 2023 kunnallisveroprosentti on 8,36. Yhteisö- ja kiinteistöveroprosentit pysyvät vuoden 2022 tasossa. Kunnallisveron leikkaus tarkoittaa verotulojen puoliintumista Euralle. Valtionosuudet pienenvät noin ¼ vuoden 2022 tasosta.

Vuoden 2023 talousarvio on menojen ja tulojen osalta laadittu 960 tuhatta euroa ylijäämäiseksi. Ylijäämäisellä talousarviolla osaltaan varaudutaan vuoteen 2024, jolloin kunnallisverokertymän odotetaan olevan noin miljoonan pienempi kuin vuonna 2023. Verotulojen ennakoitu lasku perustuu ns. verohänttiin, kun vuonna 2023 tilittävät jäännösverot pohjautuvat vuoden 2022 21 % kunnallisveroon.

Suunnitelmavuosien kehitystä on aempia vuosia haastavampaa arvioida hyvinvointialuiden aloitettua toimintansa 2023 vuoden alusta. Samaan aikaan Euroopan ja Suomen taloudessa eletään poikkeuksellisia aikoja, kun pitkään lähellä nollassa olleet Euribor viitekorot ovat lähteneet nousuun. Lisäksi syksyllä 2022 nähtiin historiallisen korkeaa inflaation kehitystä.

2) Täyttölupamenettely ja työhyvinvointi

Uudet virat ja toimet perustetaan normaalissa järjestyksessä esittämällä ne ensin kunnanhallitukselle. Jokaisesta uudesta virasta/toimesta on esitettävä sekä toiminnallinen että taloudellinen perustelu.

Vuoden 2023 talousarvion henkilöstömäärärahoissa on huomioitu vuosille neuvotellun Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2022-2025 vaikutukset. Palkankorotusten kustannusvaikutukseksi vuodelle 2023 on arvioitu 3,05 %. Koko kunnan osalta henkilöstökustannuksiin on vuodelle 2023 varattu 20,9 miljoonaa euroa (vuonna 2022 38,1 miljoonaa euroa)

Mikäli kunnan hallitukselle kuukausittain esiteltävä talouskehityksen toteuma osoittaa arvioitua suurempaa kustannusten kehitystä, pyritään tähän reagoimaan mahdollisimman nopeasti. Ensisijaisesti toimintaa sopeutetaan talouskehityksen mukaisesti ja tarvittaessa tehdään valtuustolle lisämäärärahaesitys.

Täyttölupamenettely on keskitetty johtoryhmään yli 12kk sijaisuuksien ja tilapäisen henkilöstön osalta ja kunnanhallitukselle vakinaisten virkojen ja toimien osalta. Tilapäistä henkilökuntaa palkataan vain poikkeustilanteissa. Vuosilomien osalta on oltava käytännöt sijaisten käytön vähentämiseksi. Yleisen virka- ja työehtosopimuksen vuosilomaa koskevan IV luvun 2 §:n mukaan lomakausi on 2.5. alkava ja 30.9. päättyvä ajanjakso. Lomia suunniteltaessa myös tämä on otettava huomioon.

3) Talouden seuranta ja laskujen kirjaaminen

Vastuu toiminnan ja talouden seurannasta on palvelualuejohtajilla ja kustannuspaikkakohtaisilla vastuuhenkilöillä. Heidän on seurattava määrärahatilanteen kehittymistä kuukausittain sisäisissä palaverissa ja raportoitava välittömästi johtoryhmälle, mikäli määrärahojen taso ei ole riittävä. Mikäli menoja ei voida kattaa sisäisin määrärahasiirroin, on palvelualueen etsittävä säästöjä toimintaansa sopeuttamalla. Talousarviomuutoksen esittämistä valmistellaan johtoryhmässä vain, mikäli palvelualue ei toimintansa sopeuttamalla löydä ratkaisua määrärahojen ylittymiseen. Investointien osalta määrärahaesitys valmistellaan yhdessä talouspäällikön kanssa.

Valtiokonttori seuraa kuntien taloutta neljännesvuosittain, jonka takia myynti- ja ostolaskut tulee kirjata ja/tai hyväksyä viimeistään seuraavan kuun 15. päivään mennessä. Tämän jälkeen tehty laskutus tai hyväksytyt ostolaskut kirjautuvat seuraavalle kuukaudelle. Kunnanhallitukselle raportoidaan talouskatsauksen muodossa neljännesvuosittain. Toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista kuukausittain tehdyistä numeerisista talouden toteumaraporteista. Neljännesvuosiraportointia varten palvelualueilta pyydetään analyysi talouspäällikön erillisen ohjaistuksen mukaan tulojen, menojen ja henkilöstömenojen kehittymisestä keskittyen erityisesti kehityksen taustalla oleviin asioihin. Taloudellisten mittareiden lisäksi palvelualueiden tulee määrittää jokaiselle vastuualueelle yksi toimintaa mittaava kvantitatiivinen mittari ja yksi laatua mittaava kvalitatiivinen mittari. Tärkeä on myös todeta, mitä johtopäätöksiä ja toimenpiteitä palvelualue taloustilanteen ja mahdollisesti muuttuneen toiminnan perustella esittää. Talouskatsaukset esitellään kunnanhallituksen jälkeen valtuustolle.

Laskujen asiatarkastajan on tunnettava laskutuksen perusteena oleva asia ja hänen tehtävänä on tarkistaa, että laskun tiedot ovat oikeat ja tilattu tavara tai palvelu on vastaanotettu. Vuoden 2017 huhtikuusta lähtien on siirrytty tulojen ja menojen suoriteperusteiseen kirjaamiseen oikealle kuukaudelle. Myös tulojen osalta palvelualueita pyydetään tarkastamaan, että laskutettaessa tulo kohdistuu sille kuukaudelle kuin palvelu on suoritettu (esim. tammikuun hoitomaksu kirjataan tammikuulle vaikka laskutetaan helmikuussa) vain näin voidaan varmistua talouden seurannan ajantasaisuudesta.

Menojen seuranta ja kohdistaminen oikeille palveluille perustuu laskujen ensivaiheen tiliöinnin oikeellisuuteen. Tiliöintisääntöjä tullaan kehittämään osana valtiokonttorin yhtenäistä kuntatieto-ohjelmaa. Ostolaskujen käsittelyssä hyödynnetään sopimusperusteista hyväksyntää. Sopimusperusteisessa hyväksynnässä yksittäisten laskujen massakäsittelyn sijaan keskitytään sopimuksiin, joiden perusteella laskujen hyväksyntää automatisoidaan.

4) Investoinnit

Investointien sitovuustaso on hankeryhmien kokonaismenot

Uuden projektin aloittamisesta päättää valtuusto talousarviomuutoksella. Uudesta projektista tai lisämäärärahoista tulee olla yhteydessä talouspalveluihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Investointiosaan kirjattavan projektin euromääräinen alaraja on 10 000 euroa ja investoinnin on täytettävä luonteeltaan ehdot mm. tulon (palvelun) tuottamisesta useamman vuoden aikana. Ensisijaisesti pienemmät investoinnit pyritään kattamaan käyttötaloudesta.

5) Hankinnat

Vuoden 2023 ajan Euran kunnan hankintaohjeistusta tullaan päivittämään. Siihen asti kunnes kunnanhallitus hyväksyy uudet ohjeistukset tulee hankinnoissa noudattaa seuraavaa:

- Hankinnoissa on noudatettava hankintalakia (2017) sekä kunnanhallituksen (2.10.2017) hyväksymää pienhankintaohjetta (löytyy intrasta).
- Yli 5 000 euron (rakennusurakat 15 000 €) hankinnoista on tehtävä viranhaltijapäätös.
- Vuonna 2018 on käyttöön otettu sähköinen tarjousportaali Cloudia, jonka mahdollistamana hankintaprosessia kehitetään avoimeen ja paremmin dokumentoituun suuntaan. Euran omissa hankinnoissa käytetään portaalia.
- Myös sopimushallinnan kehitystä tulee jatkaa osana hankintaprosessia niin, että laskuja hyväksyttäessä on tieto mihin sopimukseen tai hankintapäätökseen se perustuu (ja että hankintapäätös on tehty hankintalain ja pienhankintaohjeen mukaisesti). Sisäistä valvontaa ja tarkkailua on edelleen kehitettävä em. asioiden oikeellisuuden varmistamiseksi.

Hansel (aik. KL Kuntahankinnat) on kilpailuttanut useita puitesopimuksia, joiden kautta hinnat ja muut tarjousehdot ovat

usein huomattavan edullisia ja siksi niihin liittyminen on suositeltavaa. Muuten hankinnoissa pyritään varmistamaan (esimerkiksi tarjousportaalin kautta tai markinavuoropuhelua hyödyntämällä) paikallisten ja nykyisten toimijoiden tietoisuus kilpailutuksesta jo tarjousmenettely vaiheessa.

Tietohallinnon- ja mobiililaitteiden hankinta ja leasing on kunnassa keskitetty tietohallintopalveluihin ja niiden hankkimiseen liittyvä lomake löytyy intrasta. Euran kunnassa on kilpailutettuna Tieran kautta Atean hankinta- portaali. Näin siksi että saadaan kunnan tasolla säästöjä ja pysymme kartalla mitä omistetaan ja millaisia leasing-sopimuksia on tehty. Tietohallinnolta on ennen ohjelmistohankintojen tms. laitteiden tarjouspyyntövaihetta hankittava selvitys ohjelmiston edellyttämistä teknisistä (verkko, laitteet ym.) ominaisuuksista, jotta voidaan varmistaa hankittavan ohjelmiston yhteensopivuus kunnan muun IT-kokonaisuuden kanssa.

6) Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Palvelualueita pyydetään kiinnittämään huomiota sisäisen valvonnan ja taloudenhoidon yleisten ohjeiden noudattamiseen. Riskien hallinnan toteutumista seurataan osana talousarvioseurantaa ja tilinpäätöstä. Myös palvelualueen sisäiseen valvontaan liittyvistä huomioista on annettava selvitys tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Sisäisen valvonnan ohjeistusta tullaan tarkastelemaan osana taloushallinnon ohjelmien uudistusta.

7) Kuntakonsernin ohjaus

Hallintosäännön mukaan konserniohjauksesta vastaa kunnanhallitus, kunnanjohtaja, taluspäällikkö ja hallintojohtaja. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeita tulee noudattaa soveltuvin osin myös kunnan konserniyhteisöissä, joita varten kunnanhallitus on antanut erilliset konserniohjeet 26.2.2018. Lisäksi tytäryhtiöille on 14.9.2020 (§ 232) laadittu erilliset toimintaohjeet, joita tulee noudattaa. Neljännesvuosittaisissa talouskatsauksissa esitetään tarpeellisessa laajuudessa myös konserniyhteisöjä koskevat tiedot.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Juha Majalahti
Päätösehdotus	Kunnanhallitus antaa yllä olevat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet toimielimille ja palvelualueille noudatettaviksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.